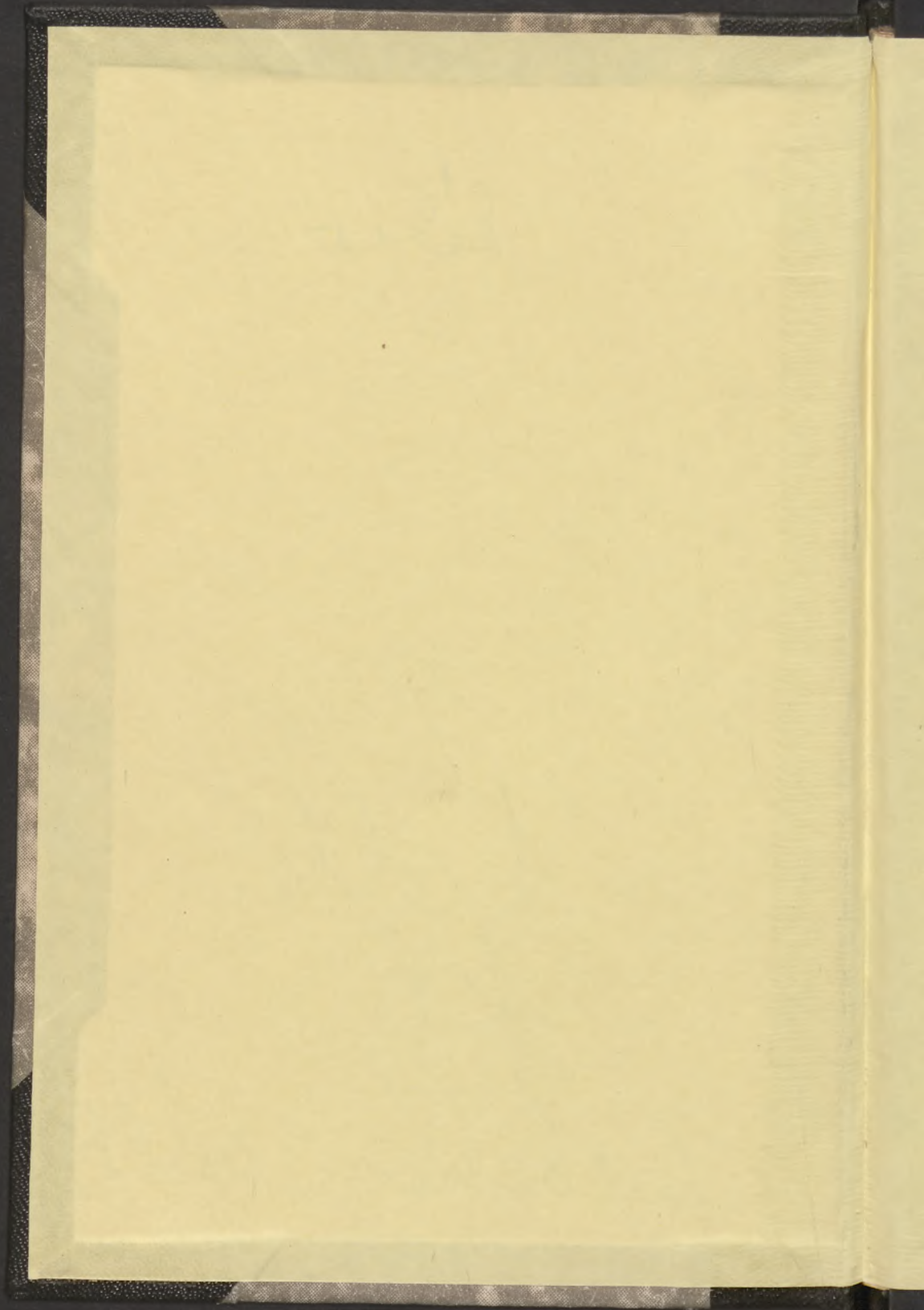
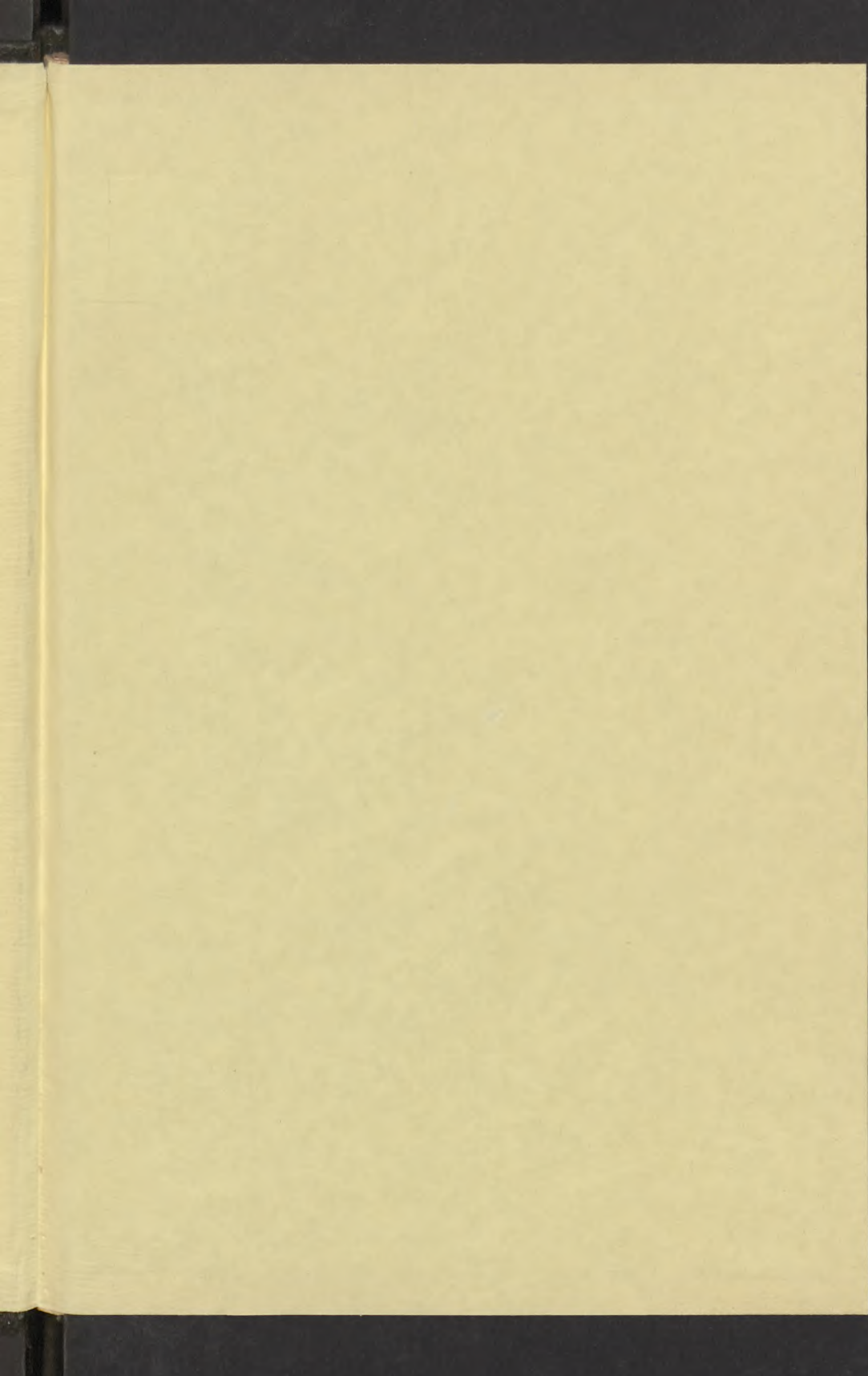

622.861

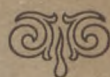
622861

LELKI DOLGOK

ELMÉLKEDÉSEK

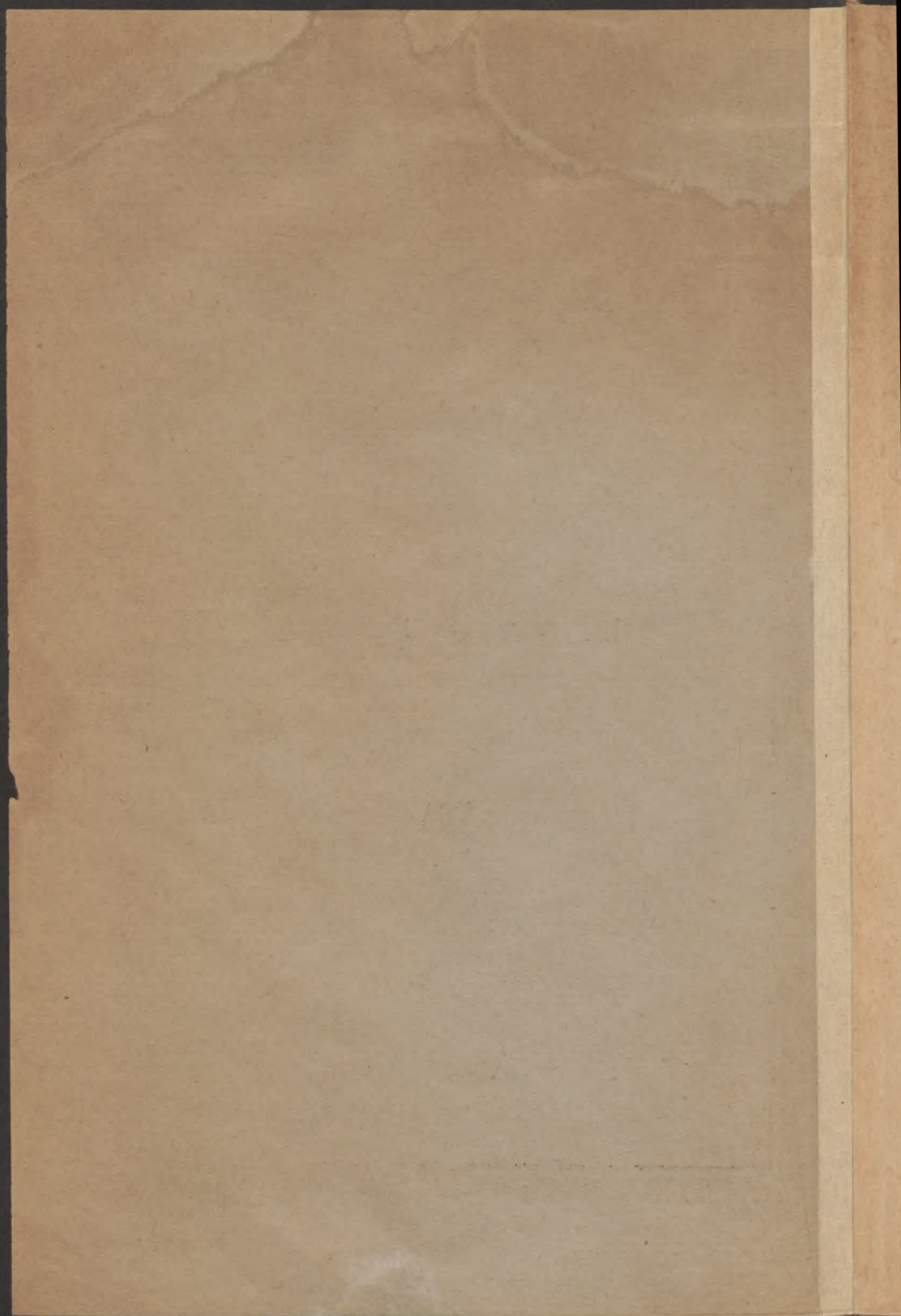
IRTA

IFJ. VICTOR JÁNOS

BUDAPEST, 1923

A MAGYAR TRAKTÁTUS TÁRSASÁG KIADÁSA

LELKI DOLGOK

ELMÉLKEDÉSEK

IRTA

IFJ. VICTOR JÁNOS

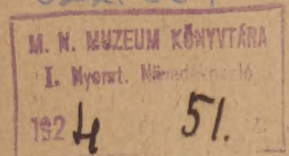
BUDAPEST, 1923

A MAGYAR TRAKTÁTUS TÁRSASÁG KIADÁSA

Amor.
54 80

622.861

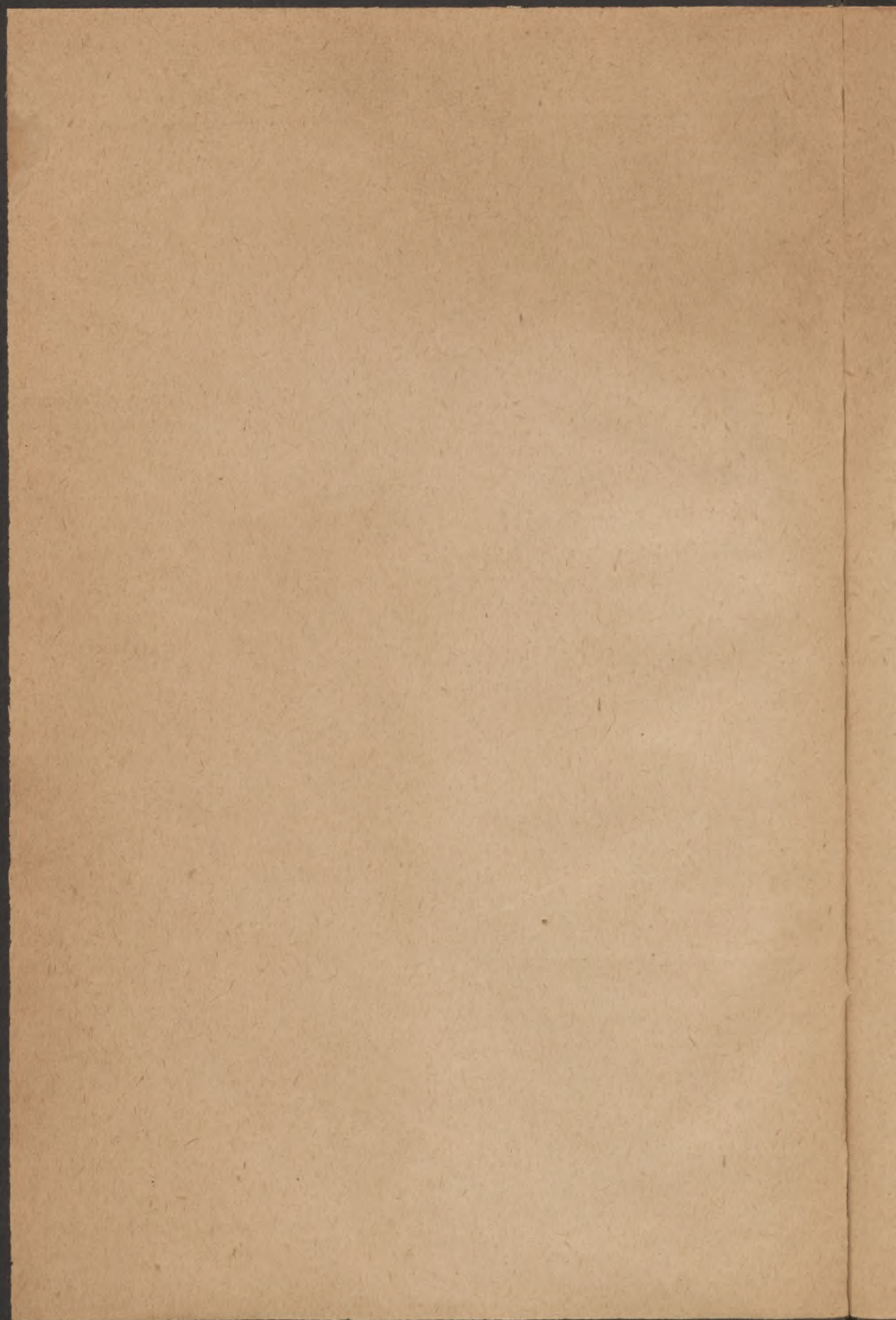

SYLVESTER-NYOMDA, TAHITÓTFALU.

Ez év első hetében hat beszédet tartottam a kálvin-téri templomban ezzel az összefoglaló címmel: „Ujévi számadás”. Négyet közülök írott formában is tovább adok azzal az óhajtással, hogy ha valamilyen jó szolgálatra felhasználhatta őket az Ige Ura, azt szélesebb körben is töltsék be.

Budapest, 1923 február hava.

V. J.

Emlékeink.

„A jó ember az ő szívének jó kincseiből hozza elő a jókat; és a gonosz ember az ő szívének gonosz kincseiből hozza elő a gonoszokat.”

Máté 12:35.

Ezerféleképen osztályozzuk az embereket s közöttük magunkat is. Pedig alapjában véve csak az az egy osztályozás fontos, amellyel Jézus választ bennünket két csoportra, élesen szembe állítva egymással, mint a fényes napvilágot a fekete éjszakával, a jó embert a gonosz emberrel. Minden más osztályozás elhalványul ennek fontossága mellett, mert ez az egyetlen, amely a mi magunk akaratán fordul meg. Hogy gazdag vagyok-e vagy szegény, szép-e vagy rut, lángész-e vagy egyszerű tucatember, fiatal-e vagy öreg, férfi-e vagy nő, egészséges-e vagy beteg, — azt nélkülem döntik el rólam olyan hatalmak, amik előtt nekem egyszerűen meg kell hajolnom. De hogy jó legyek-e vagy nem, azt megadatott magamnak választanom és megvalósítanom.

Az Isten akarata, mely Jézus szemében a jóság egyetlen mértéke, az én szabad lelkem ajtaján úgy zörget be, mint vendég, aki bebocsáttatást kér. Királyi vendég ugyan és jaj nékem, ha föl nem ismerem látogatásának kitüntető kegyelmét s ajtót-kaput sietve nem tárok neki. De — vendégként jön. Nem töreti fel ajtómat fegyvereseinek alabárdjával, —

szeliden zörget, hogy önként nyissak utat neki.

Ezért van az, hogy a jóság az egyetlen vonás, amiért feltétlen tisztelet jár ki s a gonoszság az egyetlen fogyatkozás, mely megvetést érdemel.

De nagy hiba volna azt gondolni, hogy az emberi léleknek ez a méltóságteljes szabadsága azt jelenti, hogy minden pillanatban szabad és képes úgy szólni vagy cselekedni, ahogy éppen akar. Mélységesen az életünkbe vésett törvényt világít meg Jézus, amikor azt mondja, hogy tetteink, szavaink, minden életnyilvánulásunk meghatározott következménye az egész lelkivilágunknak. Kinek mivel teljes a szíve, azt hozza elő belőle. A jó ember az ő szívének jó kincseiből jót, a rossz ember az ő szívének rossz kincseiből rosszat. Nem elég tehát előre néznünk akármilyen szent elhatározással, hogy az életünk ezután meg fog felelni Isten akaratának és jó lesz. Előbb vissza kell pillantanunk a múltba, életünk eddig kialakult tartalmába és meg kell vizsgálnunk: nőhet-e az eddigi törzsön jó hajtás ezután?

* * *

Egyszerű szóval „emlékezetnek” nevezzük életünknek azt a hatalmát, mely így össze köti jelenünk és jövőnk minden pillanatát a múlttal. Az emlékeinkben él tovább bennünk és irányít is minket mindaz, amit eddig átéltünk. Emlékezetünk az a kincsház, amelyben felhalmozódott születésünk óta, amit csak éreztünk vagy gondoltunk, láttunk vagy hallottunk, tettünk vagy elszenvedtünk. És, észre sem vesszük, ennek a kincsháznak mélységeiből kerül elő mindaz, ami újabb szavaink és tetteink, meggyőződéseink és indulataink, elképzelt terveink és ezerféle viselkedésünk tartalmát kiteszi.

Csodálatos egy kincsház az emlékezet! Ha

nem volna emlékezetünk, mivé válnék az életünk! Hogy szétfujná a muló idő szele minden tapasztalásunkat és haladásunkat, mint a könnyű polyvát! Mint valami erős páncélszoba, úgy fogadja azonban be a lelkünk benseje mindazt, ami csak egyszer is bejutott oda és megőrzi úgy, hogy soha el nem vész többé. Beszélünk ugyan jó és rossz emlékezőképességről és az emlékezéssel szemben ismerjük a feledés fájdalmát és vigaszát is. De ez nem változtat a dolgon. Csakhogy az egyik ember emlékezete olyan mint egy tágas, sokszobájú könyvtár, melyben hosszú polcokon kényelmesen elhelyezhetők voltak a könyvek százezrei s mindegyiket abban a percben meg lehet találni és elő lehet venni, amikor szükség van rá. A másik ember emlékezete pedig hasonlít a szűk és sötét szobához, melyben szintén van néhány hozzáférhető polc, de a könyvek ezrei egymás hegyén-hátán felhalmozva szoronganak a padlótól a tetőig. Órákig, napokig kell itt turkálni, míg végre ráakad az ember arra, amit elő akarna venni s a keresés lázában talán olyan felfordulást csinál, hogy örökre eltemeti épen azt, amire szüksége volna. A különbség csak abban van, hogy ki milyen könnyedén tudja felidézni a benne elraktározott emlékeket, de abban mindnyájan egyformák vagyunk, hogy az emléke mindennék megvan bennünk, ami csak valamennyire is hatott egyszer reánk.

Félelmetes elgondolni is, hogy mi történnék, ha csak egyetlen emberi léleknek is egyszerre meg-elevenednének mind az emlékei és előrajzanának belőle. Hol férne el az emlékeidnek ilyen mozgósított hadserege! Hiszen ott van benned az egész világ, minden részével, amit valaha magad bejártál, vagy amiről olvasmányaid rajzoltak eléd képet, vagy

amerre a képzeleted valaha elszáryalt! Ott van kicsiny falvak csendes nyugalma és távoli országok világvárosának szédítő utcai forgalma; ott van az északi sark jeges birodalma, és ott van Afrika napverte sivataga; ott van égbe nyúló hegyóriások tömege, és ott van még annál is utolérhetetlenebb magasságban a ragyogó csillagok végtelen világa. Vagy hol van az a Rákos mezeje, amelyen elérne azoknak az embereknek országgyűlése, akik feltámadhatnának és előléphetnének az emlékezetednek kriptaüregeiből! Szeretteid, akikkel összefonódott az életednek egy hosszú, felejthetetlen szakasza, — és letűnt történelmi korszakok hősei; jóbarát és ellenség, aki valaha utadba került és ismeretlen emberek tömegei, akiket láttál vasuton, népgyűléseken, menetelő katonák között, az utca tömkelegében; költők műveinek hús és vér alakjai, akikben elgyönyörködél valaha és ezernyi emberi arc, mely vásznakról vagy nyomtatott papirosról tekintett valaha rád! Hátha még elkezdődik az előadás és megismétlődnek a szemed előtt mindaz a jelenet, aminek valaha szereplője vagy nézője voltál valóságban vagy elgondolásban! A nap nem tudná izgalmában, hogy mosolyogjon alá az egyik percben még ragyogóbban az égre pirosuló boldogság láttára, vagy hogy rejtse el orcáját a másik percben fellegek függönyében felháborodott szégyene miatt, hogy azon a földön, amit ő éltet, ilyesmik történhetek! Ezüst csengésű tündérének és őrült démonok vihogása kavargogna a légben... Oh jobb, hogy el van rejtve mélységesen az emlékezet miriárdnyi lakója és nem rohanhat meg egyszerre!

De azért ne áltasd magad! Nem halott ez a birodalom, ha el van is zárva sokadalma! Az em-

lélek mind élnek és hatnak s amilyen a kincsházad, jó vagy rossz, olyanokat hozol elő szüntelen az életedben, jókat vagy rosszakat!

* * *

De hát mi teszi a különbséget a „jó ember szívének jó kincsháza” és a „rossz ember szívének rossz kincsháza” között? Talán úgy áll a dolog, hogy az egyik ember lelkivilágában csupa tiszta és nemes emlék halmozódott fel s a másikéban nem találunk mást mint felgyülemlett undokságot? Elégge ismerjük önmagunkat és az életet ahhoz, hogy ezt a gondolatot azonnal elutasítsuk. A valóságban nincs sem az egyik, sem a másik fajta ember. Akármilyen gazdag legyen az egyiknek emlékezete ragyogó, kristályosan tiszta kincsekben, nem mentes azért az sem a visszataszító és szennyes dolgoktól, amiket beléjevetett az életnek szele. És akármennyi förtelem rakódott is a másik ember emlékezetében, ő is élt át nem egy tiszta örömet, önzetlen elhatározást, hősiesszenvedést s annak emlékei ott élnek és hatnak benne kiirthatatlanul. Az egyik ember emlékezete talán mosolygó erdei tisztás, de fordítsuk csak fel a mohás követ a csermely partján, alóla undok csuszómászó férgek kerülnek napvilágra. A másiknak emlékezete meg olyan, mint a feltárt ókori sírűregek: tele enyészettel és penészes rutsággal, de az omladék s a szemét alól letűnt jobb idők aranykincsei csillognak elő.

Talán az tenné hát a különbséget, hogy vajjon a jóból vagy a rosszból van-e több? Szavazatra indulnak talán az emlékvilág lakói s amelyik párt többséggel győz, azé a hatalom a kisebbség felett? Amennyire ismerjük a léleknek rejtekeit, abban nem ilyen gépies demokrácia uralkodik. Más rend szerint

élik világukat az emlékek. Inkább hasonlít az alkotmányuk a régi patriarchalis világ monarchiáihoz.

Hogy nem összevisszaságban élnek, az bizonyos. Szervezett világ az ő világuk. Láthatatlan szá-lakkal csoportokba vannak kapcsolva és minden pillanatban megfigyelhetjük, hogy egy-egy felidézett emlékünk mint hozza magával a hozzája tartozó emlékképeknek egész atyafiságát. Az ilyen csoportoknak, családoknak meg van azután a családfőjük, amely uralkodik felettük és összetartja őket. A családok megint törzseket képeznek, amelyek élén vezérlő emlékek uralkodnak. Mig végül is kiemelkedik a beláthatatlan sokadalomból egy áttekinthető csoportja a legelőkelőbb, leghatalmasabb emlék-urásoknak és ezek parancsolnak a népesség felsőbb és alsóbb rendjeinek. Ezek a legkiemelkedőbb emlékek intenek és maguk mellé mintegy udvartartásuk tagjaivá magasztalnak fel másokat, hogy állandó fényes kíséretükben maradjanak. S ugyancsak ezek a hatalomra jutott fő-fő emlékek ítélnék másokat örök szolgaságra, hogy bányák mélyében, börtönök odvaiban tengessék örökre — elfelejtett életüket.

Ezen a szervezettségen fordul meg az emberi jellem, — eszerint dől el: jó-e vagy rossz a szív kincses háza. Tedd próbára magad: végy elő egy üres lapot és ird fel hamarosan, őszintén, mi az életed utolsó esztendejének öt legkiemelkedőbb emléke. Az-e, hogy milyen jó üzleteket köföttél? Az-e, hogy a családot körében milyen örömök vagy fájdalmak érték? Az-e, hogy milyen hirneves, nagyméltóságu emberekkel foghattál kezét? Az-e, hogy milyen mámoros órákba temetkeztél bele? Az-e, hogy hány könnyet sikerült letörölnöd?

Jézus pedig mindenek felett azt kérdezi: milyen

emlékeid vannak a te mennyei Atyádról? Mert lásd, az emlékek birodalmának királyra van szüksége. Az életed hatalmas nagy emlékei nem maradhatnak soká egymás mellett békességben. Az oligarchák vetélkedésével egymás felett is hatalomra törnek. És jaj annak a szegény emberi szívnek, amit szétmargolnak az egymásnak ellentmondó, egymás ellen ádázul tusázó emlék-tartományok! És méginkább jaj, ha végre is trónra kerül az egyik trónigénylő, amely azonban nem tud megbirkózni feladatával! Ez az átkok átka: a hatalma alatt állani elmúlt napjaink valamely emlékének, amely nem tud rendet és nyugalmat teremteni az emlékek nyüzsgő országában. Micsoda forrongások lázától ég el sok emberi lélek! Amikor már-már úgy látszott, hogy jól el van rendezve belső világa, valahol kitör az emlékek egy újabb forradalma és összeomlik az egész alkotmány. Felzokognak régi keserőségek. Elő incselkednek régi kisértések. Nekivadulnak régi, vádoló emlékek. És kezdődhetik újra a reménytelen pacifikálás.

Csak egy emlék tud itt uralkodni: az Isten atyai szeretete. Szerényen, inkognitóban várja az Ő óráját, de Ő az egyetlen jogos ura a szónak. És amikor hatalomra jut, elcsendesedik a forrongás és bekövetkezik a gyógyulás.

Ez a „jó ember szívének a jó kincsháza”. Semmit sem ápol olyan hódolattal és kegyelettel, mint azoknak az óráknak az emlékeit, amelyekben az ő szerető atyai Istenével találkozott. Amit Ő mondott és adott, az áll a lélek legmagasabb polcán. A többi emlék pedig mind szép engedelmesen elhelyezkedik ennek a hatása alatt az őt megillető sorban és rendben. Ami az elmúlt esztendőben maradandó értékű volt, az mind előtérbe kerül. Ami jelentéktelen

és haszontalan volt, hiába követelődzik az elsőbbségért, szép lassan elvonul a háttérben. Ami nyereség volt, az felszabadul addig talán ránehezedett mostoha mellőztetése alól és tisztességhez jut s ami veszteség volt, az elhuzódik a jótékony feledés homályába. Fenyegető szörnyek nem csattogtatják már fogaikat, hanem engedelmes szolgákká juhászodnak. Áldott, biztató, lelkesítő emlékek pedig, amelyeknek halk szava elhalt addig a nagy zsivajban, hatalmat nyernek, hogy foganalja legyen beszédüknek.

* * *

Mi hát a mi emberi felelősségünk ebben az emlékeink világában végbemenő történelmi drámában? Minden! Rajtunk áll itt, hogy trónokat emeljünk és döntsünk, királyokat koronázzunk és száműzzünk.

Nincs az emlékezet rejtélyes világának nyilvánvalóbb törvénye, mint az, hogy módunkban áll egyes emlékeinket ápolni és erősíteni. Azt nem tehetjük meg, hogy megöljünk egyetlen egyet is közülök. Men-nél jobban üzzük és gyilkoljuk, annál sűrűbben keres fel zaklatásával és kineveti minden ellenségeskedésünket. De azt megtehetjük, hogy addig táplálunk, erősítünk, elhatalmasítunk egy-egy emléket, hogy az kiszorít azután egyebeket a közelségéből és sorvadásra ítéli őket. Beláthatatlan maga a birodalom, de nem nagy a királyi udvar s ha az egyik emlék a kedve szerint való társaival jól elhelyezkedik ott, nem fér meg mellette az ellensége. Kivettetik a külső sötétségbe.

Nézd, hogy gyakorolja ezt a művészetet a gyászoló édesanya. Hogy keresi fel tekintete reggeltől estvélig százszor is azt a drága arcképet a falon. Hogy csüng a lelke minden ruhácskán, ami felidézheti az elhunyt kincsnek emlékeit. Hogy ta-

lálnak oda léptei szinte önkéntelenül a temető kapujához. Hogy vegyül el a verőfényen játszadozó gyermekseregbe, ha talán valamelyik arcon hasonlóságot fedezne fel!

Vagy nézd a tudóst, hogy veszi elő újra, meg újra meg újra ismerettárának kincseit. Az ismétlés az ő tudásának anyja. Ha por lepte be valamelyik eltett ismeretét, hogy tisztogatja újra fényesre. Valahányszor új ismerettel gyarapítja kincsházát, hogy fut végig szeme a régi gyűjteményen s hogy mérí egybe az új szerzeményt az addigiakkal.

Az hát a kérdés: milyen emlékeidet élteted, fejleszted? Emlékezeted képtárában milyen festmények előtt szoktál megállni, vagy milyen képeket akasztasz le a képek sokaságából, hogy odahelyezd őket lakószobád falára, ahol órák hosszat csünghetsz rajtuk csodálkozó, elmerülő tekintettel?

Lásd, ott van emlékeid között az is, amelynek Jézus szerint uralkodnia kellene mind a többi fölött, hogy „jó” lehessen „szived kincsháza”: vannak emlékeid, van sok emléked arról, hogy kegyelmes és irgalmas Atyád az az Isten, aki létre hívott és igazgatja sorsodat. Szeretetét nem érezteti Ő velünk szüntelenül, percről-percre, állandóan és egyformán. De ad mindnyájunknak órákat, vagy akár csak pillanatokat, amikor reáhull az életünkre a felhők nyílásán át szeretetének napfénye. Olykor elborítja a lelkünket a bizonyossággá érő sejtés, hogy milyen jó Ő mihozzánk, milyen megbocsátó a mi bűneinkkel szemben és milyen szent és dicsőséges célokat kitűző a mi jövőnk számára. Azután ott hagyja Ő az ilyen fenséges és boldog tapasztalásokat az emlékezetünkben és reánk bizza, nekünk hagyja meg, hogy „el ne felejtkezzünk az Ő jótéteményeiről.”

Aki kíváncsian ostromolja Őt új csodákért, azt elutasítja. A multnak emlékeihez küldi. Annyi ajándék és áldás van ott, amiről hálátlanul megfedkezünk! Annyi kötelező, szent parancs, aminek zúgó hangja elhalkult, már-már elhalt, mert elmenekültünk előle balgatagságunkban!

Nézd, ott van az Ő szeretetének megtestesülése — Jézus. Azért jött, hogy senki ne mondhasa, hogy nem, látott és nem hallott eleget az Isten szeretetéről. Ki ne ismerné Őt? Nincs az az emberi társaság itt a mi világrészünkben, amely, ha belépne közéje szelidségtől és erőtől sugárzó alakja, rá nem ismerne. Hogyne emlékeznél reá! Milyen korán bevilágított már életedbe az alakja! Hányszor találkoztál vele, a gyermekek barátjával, a betegek gyógyítójával, a jó Pásztorral, a Gecsemánében verejtékezővel, a dicsőségben feltámadottal! S mindebből hányszor csengett bele a szivedbe az angyalok csodálkozó éneke: „Igy szerette Isten a világot...” Mit csináltál ezekkel az emlékekkel? Ott vannak a lelkedben, de talán a használhatatlan lim-lom között, a sarokba vetve, ahol por lepi, rozsdá marja, pók szövi be hálójával?

Hiszen naponként elővehetnéd az Evangélium gyönyörűséges lapjait, hogy felfrissítsd és hatalmassá duzzaszd az Ő emlékét! A mindennapi élet országutján haladva is hányszor lehajolhatnál a reágondolás csörgedező patakjához üdülésért és új erőért! És felkereshetnéd az Ő hiveivel együtt az Ő asztalát, újra meg újra megszegni Vele együtt a kenyeret és megosztani Vele együtt a poharat — „az Ő emlékezetére”! Amit Jézustól megtudtál és Őbenne megkaptál, — hogy téged is szeretett az Isten öröktől fogva és drága áron a magáévá tett: fölemelhetnéd ezt a szent, ragyogó emléket, a legnagyobb szerűbet, a

legnélkülözhetetlenebbet, minden emlékeid között a diszpolcra, ahová királyi kincseskamarákban a briliánsoktól ragyogó koronát szokták tenni. Milyen új fényben látnád akkor mindazt a többi emléket, amivel telve van a lelked!

Milyen csodálatos átalakulást idézhet elő az új megvilágítás. Nézd meg a természetet egy borus tavaszi délelőttön. Sár és sár mindenfelé. Az olvadt hó levétől mocskos patak és folyó vize. Unalmas rutság terpeszkedik az ölmos felhők alatt. De foszholnak csak ketté a vastag szürke kárpit az égen és jelennek meg a tavaszi nap, az ifjú király kivívott égi trónusán! A szennyes árvizek is egyszerre milyen megbékélt derűvel tükrözik vissza szelid dicsőségét. Imént még rut tócsákon át is milyen arany hídakat ver, hogy feléd árássa izzó fejedelmi köszöntését, arany sugárözönét. És hogy csillog és szikrázik egyszerre minden az ő jótetszésétől, ami az előbb még mogorva és álmos volt.

Igy születnek meg a „jó emberek”. Kiragyog bennük a mindenek fölé magasztalt Krisztus-emlékek napfénye. S akkor lehetnek fájdalomtól zugó emlékfolyamok bennük: azokon is az ég jósága tükröződik. Lehet sok vádoló, szennyes, rut emléktócsa a lelkükben: azokon át is az új élet megbocsátó fényözöne jó feléjük. Lehetett sok sárba konyult, szunnyatag szent és tiszta emlékük: az mind új virágzásnak zsendül. És amit ebből az ujjászült lélekből, a „jó szívnek jó kincsházából” előhoznak — bizonyára jó lesz mindenkor.

Szegény, szegény világ, hogy ilyen „jó embere” olyan kevés van! Veled is hadd legyen eggyel több!

Örömeink.

„Ezeket beszéltem néktek, hogy megmaradjon tibennetek az én örömem és a ti örömetek beteljék.”

Ján. 15 : 11.

Mi az öröm ?

Mintha minden emberi lélek mellé egy-egy szolgálattelvő angyalt rendelt volna a Teremtő és meghagyta volna neki, hogy valahányszor kedves vendég tér be abba a lélekbe, annak a tisztességére, meg azért is, hogy tudtul legyen mindeneknek, huzzon meg egy titokzatos harangot. Valahányszor olyasmi ér bennünket, amire óhajtoztunk, vagy ha meglepetésként is, de olyasvalami jut osztályos részünkül, amiben életünk nyereségét, gazdagodását látjuk, munkához lát az öröm angyala. Az egyikünk életéből mint finom, csendes ezüstharang szava csilingel ki, a másikunkból talán, mint nagy ünnepek harangzugása kong elő a hiráda, hogy belátogatott hozzá, vagy állandó szállást vett a szívében valami, amivel többnek érezzük magunkat, mint nélküle volnánk.

Ha így áll a dolog, akkor nyilvánvaló, hogy botor dolog az öröme magára vadászni. Sok örömtelen ember elindul erre a hajszára, ha netalán reátalálna valahol az öröm angyalára és hazavihetné magával a szíve hajlékába. Ez az angyal ott volt

már eleitől fogva és ott is marad mindvégig! Talán tétlenül, talán várakozóan, némán, talán elszenderedve. De mihelyt dolga akad, nem fog késlekedni, hanem hiven betölti tisztét. Nem az örömet, hanem az életnek valamilyen meggazdagító javát kell keresnünk s akkor azonnal megszólal az öröm üdvözlő és eldicsekvő, csengő-bongó harangjátéka.

Az is kitetszik ebből azonnal, hogy az örömeink árulják el leghivebben az igazi jellemünket. Ki mit tart élete számára értékesnek, annak fog örülni, ha elnyeri. Hányféle az emberek öröme! Hányszor el kell, hogy takarja orcáját az örömharangot huzó angyal! Hiven teljesíti kötelességét és jelzi, hogy szívesen fogadott vendég van a háznál, de milyen fájdalom és milyen szégyen ez neki sokszor!

De most ne kezdjünk bele örömeink felsorolásába, hogy osztályozzuk őket igaz és hamis örömökre, silány és nemes örömökre, tiszta és bűnös örömökre, pillanatnyi és maradandó örömökre. Mindennél jobb önvizsgálatra segít el az, ha magunk elé állítjuk a tökéletes életnek tükörét — Jézust, és abban nézzük meg magunkat. Vegyük Őt úgy, mintha csak közülünk való ember volna és lessük meg az Ő örömeit.

Az öröm embere volt Ő! A fájdalom embere volt, igaz. Mindnyájunk baja és keresztje ott sajgott az Ő szívében. A nagy teher alatt vérös verejtékkal gyötrődött és roskadozott. A töviskoszoru volt az egyetlen illő ékessége fejének, — ki tudná virágfüzérrel övezve elgondolni! És mégis az öröm embere volt.

Ha másból nem tűnnék ez ki, eléggé bizonyítaná már az is, hogy kiket vonzott és kiket taszított a személyisége. Az előbbieik között ott voltak a gyermekek. Milyen jól érezték magukat közelében. Hogy

„tiltották el“ Tőle a rövidlátó szülők őket. Milyen zsvajjal énekeltek előtte ünnepélyes virágvasárnapi utján! Lehetséges volna ez, ha nem sugárzott volna belőle az öröm delejessége? És kik huzódtak el mellőle megütközéssel? Nagyképü, komor, kiszáradt és besavanyodott lelkü „írástudók és farizeusok“, akik már rég elfelejtették a mosolyt s akiket semmi sem ingerelt úgy, mint a természetes, fesztelen örvendezés.

Élete utolsó óráiban is, tanítványaitól való bucsuzásakor is, noha sötétben borul már rá a bekövetkező végzet, mégis kiujjong szívéből a nagy öröm. Testamentomul is, azt hagyja nekik, hogy „megmaradjon bennük az Ő öröme“ és így „beteljesedjék“ az övék is.

Milyen volt ez az Ő öröme? Noha az Evangéliumokon eleitől végig zeng-bong ennek a szent harangnak a zugása, közelebből mégis három alkalommal „kaphatjuk rajta“ Jézust az örvendezésen. Figyeljük hát meg itt.

* * *

Az első alkalom felejthetetlen jelenet volt Jézus életében. Az, hogy pontosan mikor, milyen más események előtt vagy után történt, elhomályosodott a tanítványok emlékezetében s az egyik evangélista ilyen, a másik meg amolyan összefüggésben adja elő. De maga a jelenet éles vonásokkal nyomódott bele a jelenvoltak lelkébe és emlékezete reánk maradt egész tisztaságában.

A tanítványai körében volt egyszer a Mester. Hogy-hogynem, a lelkébe összeáradt minden sikernek és minden sikertelenségnek az emléke, amit addigi munkájával elért és egyszerre csak kilobbant belőle az örömnnek tüze: „Azon órában — olvassuk

— örvendezett Jézus lelkében és monda: Hálákat adok néked Atyám, mennynek és földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és értelmesek elől és a kisdedeknek megjelentetted. Igen Atyám, mert így volt kedves előtted! Minek szólt ez az örvendezés, ami lesugárzott égnek emelt arcáról és kiáradt szíve megindult hálaímájából? Nem az eredményeknek, amiket el tudott érni fáradozásával. Kapernaum, Bethsaida, Korazin csodákat láttak, amikből Sodoma is, Ninivé is töredelmes bűnbánatra indult volna, de azért minden ment tovább a falaik között, mint annakelőtte. Meddőnek látszott az elközelített mennyei Országnak minden prédikálása és megbizonyítása. Sőt még ennél is rosszabb volt a helyzet. Mert hiszen a teljes sikertelenséget, a biztos kudarcot még könnyebben el lehet viselni. De valamelyes eredmények mégis mutatkoztak. A „bölcsek és értelmesek”, akik után indult volna az emberek sokasága, elzárták szívüket. De itt-ott volt néhány egyszerű ember, aki kész szívvel fogadta az Örömhirt. Mutakoztak apró rések a világ ellenálló várfalain, de oh mily kicsi rések, mily vastag falakon! Ez tette olyan elviselhetetlenné a helyzetet: a kétségesség. Ami reménységet nyújtott, vajmi halovány fénysugár volt csak. Ami kiábrándulást hozott, mégsem volt egész fekete sötétség. Hova fejlődnek majd a dolgok? Lesz-e innen kivezető út?

Ez a helyzet feküdt rá bizonytalanságának súlyával a Jézus lelkére — és olyan boldog örvendezést váltott ki abból, hogy soha el nem felejthették azt az órát, akik akkor vele voltak. Hogyan történt ez? Ugy, hogy — mint életének minden órájában — ekkor is föléje emelkedett a láthatóknak és bele-nézett a láthatatlan világ magasságaiba. Ideleonn zür-

zavarosan gomolygott fény és árny — ő megkereste odafenn a fellegek felett a tiszta, örök világosságot. Az emberek között lehet minden kétséges, de oda-fönt, az Atyánál, minden bizonyos. Ami e földön ellentmondások játékának tetszik, azt a mennyekből hajszálnyi ingadozást nem ismerő akarat igazgatja valójában. Ha a hatalmasak és irányítók el nem fogadják az új világ Örömhírét, azért van, mert elrejtette előlük a mindeneket igazgató isteni kéz. Ha néhány gyermeteg lélek összeverődik, mint szerető tanítvány, azért történik, mert ugyanaz a kéz őket választotta ki, hogy megjelentessenek nekik az Ország titkai. „Igen Atyám, így volt kedves te előtted.”

Ismered-e ezt az az örvendezést? Üzött már téged is az élet ezernyi bizonytalansága. Elszorult már a te szived is, amint hol felkapott a hullám, hol lezuhantál ismét mélyre és széttéekintve magad körül nem láttál mást, mint egymást kergető, nyughatatlan tarajos hullámokat, el az égnek határáig. Micsoda öröm rájönni, hogy ezen a megbolygatott világtengeren nem vagyunk a szeszélyes habok játéktárgyai; tudni, hogy erős kéz szabta meg és vezeti végig az utunk pályáját; érezni a hátunk megett egy olyan kormányost, aki „égnék és földnek Ura” és ismerni Őt, mint édes Atyát!

Milyen felületes, gyermekes dolog minden öröm, amit az élet adhat, enélkül az öröm nélkül! Színes, csillogó játék csak, amiről nem tudjuk, honnét jött és mit jelentsen! És milyen szentté és mélységessé válik minden más öröm, ha megvan az Istenben való bizonyosságnak öröme! Mint ezer kicsi bolygó, úgy keringenek ekörül, mint napjuk körül! Ettől kapják igazi csillogásukat és erre hintik vissza, hódolatul és bizonyosságtételül, a maguk sugárzását. Az egyik

embert bőven érik az örömök, mint áradáskor az alföldet a víz. Amerre a szem néz, tengert lát. De még a lud is gázol talán benne! A másik embernek zord szirtek között itt-ott csak egy-egy tenyérnyi tavacska az öröme. De ezek tengerszemek! Mélységesek és közlekedésük van az igazi tengerrel: az Istenben való örvendezés örvénylik fel bennük.

* * *

A másik jelenet, amelyet fel kell keresnünk, annyiban más, hogy itt nem a szemlélők állapítják meg Jézus örvendezését, hanem Ő maga. Képes beszédben teszi, de félre nem érthetően. A jó pásztorról szól, aki vigadozásra hívja össze társait: „Örvendezetek énvelem, mert megtaláltam az én juhomat, amely elveszett volt”. A gondos háziasszonyról szól, aki szobája zugait is végigkotorja, míg elkallódott drakmáját megleli s akkor megsokszorozza örömét azzal, hogy szomszédasszonyt és barátnőt mind összehív: „Örüljeteek énvelem, mert megtaláltam a drakmát, melyet elvesztettem!” És szól az édesatyáról, aki nagy vigassággal való családi ünnepséget rendez, mert messze országra elzüllött, eltűntnek hitt kisebbik fiát hazahozta végre mégis az élet: „Meghalt és feltámadott; elveszett és megtaláltatott”.

Ki ne érezné, hogy az örömnek ez a hármaskórusa, amelyet Jézus megszólaltat e példázatokban, az Ő tulajdon szívéből zeng elő? Az önmaga örömét beszéli itt el, — mert az önmaga örömét akarja igazolni. Zugolódó, gáncsoskodó farizeusok és írástudók számára mondja el ezeket a történeteket, akik megütköztek a bűnösökkel és vámszedőkkel való vidám együttlakozásán. Ők nem érintkeztek volna ilyen társasággal. Fölráncolt homlokkal kitértek volna

a közeledésük elől. Jézus pedig: „a bűnösöket magához fogadja és velük együtt eszik!”

Hogyne fogadná magához és hogyne telepednék le mellénk! Hiszen ezek az életének a legboldogabb órái! Nem látják az epés szavu bírálók, hogy mi történik itt? Eltévedt, megtépett bárányok hajtják itt fejüket a pásztori szeretet karjaira, hogy visszajussanak az Isten nyájához. Emberi szívek elkallódott, porral-szennyel belepett ezüst drakmái kapják itt vissza régi fényüket és értéküket. Drága istenfiak találnak itt haza Atyjuknak kebelére, ahol sokkal csodásabb kegyelem fogadja őket, mint amiről álmodni is mertek volna!

Mit bánták mindezt ők! De Jézus ezért élt és halt. Neki az volt a legfőbb gondja, hogy mi lesz az emberekből. Önmagáról, minden szegénységéről és fájdalmáról elfelejtkezve ez az egy vágya volt neki: menteni azt, ami veszendőbe megy különben. Hogyne ujjongott volna hát az örömtől, amikor látta azután embereknek az Istenhez való odatalálását. Az angyalok az égben megünneplik azt a pillanatot, amikor egy is a bűnösök közül megtér és örökre otthont, biztonságot és üdvösséget talál! Visszhangzott hát hangosan az Ő szíve is ettől az égi örömtől.

Azt mondhatnád, ez az öröm annak kiváltsága volt, aki „azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett”. És igazad van. De maradjunk most meg kijelölt utunkon: ne nézzük most Jézusban azt, ami Őt tőlünk külön választja és egyedülvalóvá teszi minden e világon járt ember között. Keressük azt, amiben egy utat járhatunk vele. Csakugyan olyan utolérhetetlen volna számunkra ez az Ő öröme? Ugy-e mi sem mondhatjuk, hogy „avagy őrizői vagyunk-e a mi atyánkfiának?” Egymás pásztoraiul

rendeltettünk, egymásért való felelősséggel. Feladatunk, kötelességünk nekünk is utána néznünk az emberéleteknek, amelyekkel találkozásunk van: merre haladnak, hova fognak jutni? Hányszor el kellene szorulnia a testvérgondtól szívünknek, amikor könnyelműen elhaladunk egymás mellett! És ha megtanulnók az egymásért való aggódó szeretetet, hogy zengene fel a mi szívünkben is a Jézus öröme! Mi szerezhette nagyobb boldogságot akkor, mint annak látása, hogy egy-egy küzködő, tévelygő, el-elbukó emberiársunk elérkezik az élő Istenhez és új életet talál Őbenne!

Enélkül az öröm nélküli milyen tisztátalaná is válik minden más örömünk! A szülőnek öröme gyermekében, a szerelmesnek boldogsága szíve választottjában, a barátnak vigassága barátai társaságában, a közönségnek gyönyörködése a művészen, mind milyen rut önzésse sülyed, ha csak az érdekli, hogy mit kaphat ő amattól, de soha nem gondol arra, hogy hova vezet *annak* útja ez életben és az örökkévalóságban! Hányszor csak úgy örvendezünk mi emberek egymásnak, mint ahogy a leszakított virágnak szoktunk: ki kérdi, hogy holnap vagy holnap után hová seprí ki elhervadt maradványait az élet? Pedig minden emberéletnek az Istenbe bocsátott gyökerekkel örökélet és pompázás volna a rendeltetése!

* * *

Még egy jelenetet kell felkeresnünk. Itt már maga Jézus tesz nyílt vallomást örvendezéséről. Két napi járóföldre van Jeruzsálemtől, amikor hire jön, hogy aggasztó betegség köszöntött be annak a Jeruzsálem melletti, bethániabeli családnak a körébe, amelynél sok meghitt, áldott órát töltött el. Lázár. a Mária és Márta fivére beteg. A hiradásban benne

van a sürgető hívás: jöjj és mentsd meg. Ő nem megy. Elmulik egy nap s aztán még egy. Egyszer csak megszólal tanítványai között, először rejtélyesen: „Lázár a mi barátunk elaludt”, — aztán nyíltan is: „Lázár meghalt”. És mintha már előre hallaná a nővérek fájó szemrehányását: „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg”, — előre meg is felel reá. De milyen felelettel! Higyjünk-e füleinknek? „Lázár meghalt” — mondja — „és én örülök, hogy nem voltam ott.” Szemben a halál pusztító hatalmával, szemben egy család fájó gyászával, Ő — örül! Hiszen maholnap ott lesz már Ő is Bethániában és el fog szorulni az Ő torka is a könnyes fájdalomtól, amint az árván maradt nővérekkel együtt kimegy a lezárt sirhoz. De most mégis — örül. Ő maga mondja. Ki merné elgondolni is különben!

Meg is fejtí a rejtélyt nyomban tanítványai számára és a mi számunkra is: „Örülök, hogy nem voltam ott, — ti érettetek, hogy higjatek”. Már a betegség hírére is meglepte hallgatóit ezzel a nyilatkozattal: „Ez a betegség nem halálos, hanem az Isten dicsőségére való, hogy dicsőíttessék általa az Istennek fia”. És ha a betegség azóta halálra fordult, — akkor nyilván még inkább alkalmat ad arra, hogy az Isten dicsősége megnyilvánuljon. Csodás gyógyulás helyett halottakból való még csodásabb feltámadás fogja hirdetni, hogy mily hatalmat adott az Atya az Ő egyszülöttének és hinni fognak benne még jobban az övéi.

Ilyen volt Jézusnak öröme. Erős és diadalmas. Ami örömet gyilkoló romlás, fájdalom, baj csak van e világon, azzal Ő merészen szembe szállott. Valósággal úgy hívta ki párviadalra. És mennél sűrűbb sötétségben gomolygott elébe a Sátánnak hatalma,

annál jobb volt számára: annál inkább megdicsőíthette győzelmében az Atyától hozott erejét. Elemében volt, amikor kitört a mérkőzés. Inkább nagyobb vésszel birkózott meg, mint kisebbel, — hogy könnyebb legyen hinniük az embereknek.

Milyen félénk ehhez képest a mi örvendezésünk! Mint pislogó mécsvilággal az éjszakában, úgy járunk az életben örömeinkkel. Minden szellőtől óvjuk, mert oly könnyen kialhatik a fénye! Csak ne jöjjön valami változásnak, vagy váratlan fordulatnak a lehellete! Szorongva gondolunk arra, hogy valami kedvezőtlen meglepetést hozhat a jövő. Miért ez a gyöngö, gyáva riadozás rosszabb eshetőségeknek még a gondolatára is? Mert előttünk nem az a főcél, ami Jézus előtt volt: hogy az Isten mibennünk megdicsőíttessék. Ha ezt megtanulnók Tőle, hogy mennénk akkor ki zsoltáros lélekkel még a zugó viharba is! A szívünk öröme nem gyertyaláng volna, amit elolt a házi légvonal is, hanem máglya tüze, amit csak magasabbra, fényesebbre szít a szelek tehetetlen haragja. Dacos, győztes bizodalommal fogadnók akármilyen súlyosra forduló fejlemények ostromát: Isten nagyobb bajban csak még nagyobb szabadítónk lesz!

* * *

Ebben a néhány esetben benne van hiven Jézus örvendezésének minden titka. Ebben örvendezett Ő eleitől mindvégig: az Atyában, akinek világ felett élő akarátát ismerte és elfogadta; az emberszivekben, akikben látta csirázni az örökéletet; és az isteni hatalom előre látott győzelmében, mely annál ragyogóbb volt, mennél lehetetlenebbnek látszott.

Mit is hallottunk? „... hogy megmaradjon tibenetek az én örömöm.” Hát ez az Ő öröme nem

megcsodálni való, hanem elnyerni és megőrizni való? Nem arra jó csak, mint a havas hegyóriások, hogy alulról a mélységből szemléljük megközelíthetetlen szépségüket, — hanem olyan, mint az áldott, termő sikság, amin meg lehet telepedni, hogy birtokunkba vegyük és javaival megtöltsük életünket.

Igen, mert Jézus több, mint aminek néztük. Nemcsak arra volt hatalma, hogy csodálatos örvendezésben végig élje szomoru, rövid életét előttünk, hanem arra is, hogy azt az életet kiárassza belénk és örömét örökségül hagyja reánk.

Jön, jön felénk az Ő örömének árja és belénk csap egy-egy hulláma. S egyszerre a mi örömeink is mássá lesznek. Silányak voltak — elmélyülnek. Önzők voltak — megtisztulnak. Gyávák voltak — győzelmesekké válnak. Az örömök koldusai voltunk, — csonka, törmelék örömökért is hálásak. Most az öröm bőségét birjuk. Így akarta Ő, amikor elbucszott: „a ti örömötök is beteljék“.

Fájdalmaink.

„Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.” *Máté 5:4.*

Aki földi értelemben uralkodni akar az emberek felett, annak elsősorban arra kell tekintettel lennie, hogy az emberek éhesek és kenyér kell nekik. S aki az emberek lelki világában akar uralkodni, annak azt nem szabad elfelejteni, hogy az embereknek fájdalmaik vannak és vigasztalás kell nekik. Sok nagyszerűen eltervezett kormányzati szándék, birodalomszervező program vagy társadalomboldogító rendszer megbotlott már és elterült az emberek gyomra miatt, amit nem látott meg az utjában. És sok zseniálisan bebizonyított és hévvel hirdetett eszme hamar lomtárba került, ahelyett, hogy az emberek millióit vezette és irányította volna, — mert nem elégítette ki a szívüket.

A szív azért szív, hogy fájjon. Az élet nagyokat üt rajta és mert nem kőből, hanem elevenusból van, sajog a csapásoktól. Vannak vágyai és a körülmények gúnyt üznek velük. Vannak reménysegei és bizodalmai és csalódik bennük. Vannak boldogan élvezett örömei és keserűséggé változnak poharában. Vannak más szívek, amelyekhez odaköthözi magát a szeretetnek élő szálaival — és a halál szétszaggatja e szálakat. Aki nem tud vagy nem is akar vigasztalni, az ne is menjen az emberek közé, nem hogy vezetni akarná őket!

Jézus azért gyakorolt évezredek óta az emberek millióinak és millióinak lelke felett olyan romolhatatlan hatalmat, mert vigasztalójuk volt. Soha senki nem járt még e föld színén, aki annyira a szenvedő emberiségé lett volna, mint Ő. Betegek és szomorkodók között végezte fáradságos munkáját és ugyancsak közöttük töltötte pihenő óráit is. Nem nehezedhetett a tulajdon szívére olyan hegyóriása a fájdalomnak, hogy ugyanakkor ne tudott volna érzékeny maradni mások fájdalmai iránt és ne tudta volna kinyújtani felénk vigasztaló szeretetének kezeit. Amikor test szerint befejeződött pályafutása itt és arról volt szó, hogy a világ végéig itt marad majd Ő helyette az Ő Lelke, azt is ezzel a szóval jellemezte — és ezzel mindent megmondott — „ama vigasztaló Szent Lélek”.

Nézzünk bele kissé az Ő vigasztalásába. Tart-suk oda Ő elé fájdalmainkat: figyeljük meg, mi az, amit Ő mond róluk.

Sehol tömörebben összefoglalva nem találjuk Jézusnak vigasztaló művészetét, mint abban a mon-dásban, mely ott ragyog, mint egyik legszebb ékkő, a „boldogmondások” diadémjában: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak”.

* * *

Az első dolog, ami megragadja az embert, ennek a vigasztalásnak a különössége. Nem ilyen vigasztaláshoz vagyunk szokva. Ez egészen újszerű.

Jól ismerjük az emberek vigasztaló beszédeit. Ezerszer elismételték már a füleink hallatára.

Jön az egyik és így szól: Ne szomorkodj oly nagyon. Veszteséged vagy csalódásod csak azért olyan kínos, mert még friss a seb. Az idő múlása majd begyógyítja. Elmulnak majd a napok, hónapok,

évek és meglásd, messzebből visszanézve nem lesz már olyan elviselhetetlen a fájdalom. Ne telepedj le szomorúságod tövében, mint valami kőszikla árnyékában. Persze, hogy eltakarja előled még a napot is, így egyebet sem látsz, csak a sötét szirtfalat és annak árnyékában minden egyébnek is csak elborult képét. Haladj csak tovább! Jönnek majd új gondjaid, örömeid, talán új csapások is és meg fogod látni, hogy nincs okod épen emiatt az egy szomorú tapasztalat miatt kétségbe esned. Az életed sok más elménye és teendője lassankint elfedezi szemed elől ezt a fájó emléket, mint ahogy a kidőlt fának a törzsét lassankint eltakarja az őserdőben elburjánzó folyondár és repkény.

Jön a másik és így szól. Ne merülj el fájdalomaid árjában. Nézd, nem te vagy az egyetlen, akinek szíve így fáj. Előtted is átérték már ugyanezt milliói az embereknek. És most is körülötted ezer meg ezer ember hordozza ugyanennek a gyásznak vagy gyötremnek a terheit. Miért törne össze a csapás alatt a lelked úgy, mint hogyha egymagadnak kellene felfognod egész súlyát? Amióta él az emberiség, hosszú, sűrű karavánban együtt járta a fájdalom útját. Állj be te is ebbe a fekete ruhás menetbe. Érezd át, hogy egyetemes emberi sors a tied. S akkor a szíved hangos kiáltozása elcsendesedik majd és panaszzsava elvegyül a nagy sokaság csendes zokogásába.

Megint másik jön és így beszél. Ami megtörtént, megtörtént. Változtatni úgy sem lehet rajta. Hiába sirsz tengernyi könnyet, hiába téped a hajadat, hiába marcangolod a szívedet. Marad minden úgy, amint volt. Mire való hát akkor a szomorkodás? Ha fáj a seb, igyekezzél elfelejtkezni róla. Mennél

többet gondolsz reá, csak annál rosszabb. Fásítsd el a lelkedet. Keményítsd meg az akarodat. Szorítsd össze a fogadat. S aztán eredj dolgozni, vagy vedd bele magad a szórakozásba. Felejts!

És jönnek sorba a többiek. Mind ismerős hang. Minek egyenként tovább sorolni? Egyben, a lényegben, ugyanis mind megegyeznek. Akárhány féle, más-más a mondókájuk. valamennyiek egyek abban, hogy fölülről lefelé néznek a fájdalmas szivre és úgy bánnak vele. Leereszkedő és vállveregető a modoruk. Akármilyen őszinték és jótakarók is, kiérzik a beszédjükből, hogy szegényebbnek tartják önmaguknál a síró embert, akit vigasztalni jönnek. Részvét-látogatók ők valamennyien, akik csak azért öltik fel a gyászruhát, hogy kiméletesebb legyen a megjelentetésük, — egyébként azonban örülnek, hogy nem nekik kell azt huzamosan viselniük.

Ebbe a vigasztaló társaságba lép be egyszerre csak Jézus. Ő nem öltözött feketébe. Az arcán sem borong semmilyen alkalmi gyászfelleg. Szelíden, de emelt fővel és arcán csendes, fénylő derűvel közelít és szól: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak”. Ő gratulálni jött. Szánakozás helyett boldognak magasztal. Veszteségeidben is nyertesnek hirdet.

Valóban szokatlan vigasztalás.

* * *

Fel sem ocsudunk még elcsodálkozásunkból efelett az érthetetlennek látszó, különös vigasztalás felett, máris megragad egy másik benyomás. Az t. i., hogy végül is ez a szokatlan vigasztalás az egyetlen, ami jölesik s amit elfogadhat a szivünk. A többi vigasztaló hangot úgy szeretnők elhessegetni. Terhünkre vannak. Semmivel sem teszik elviselhetőbbé

fájdalmainkat. Bárcsak békén hagynának. De Jézus szava, — az más. Amikor az alkalmatlan többi látogatót elzavartuk, Őt ottmarasztjuk. Vele akarunk egyedül lenni. Őt közelünkben akarjuk érezni. Hallani akarjuk Tőle újra meg újra: „Boldogok, akik sirnak...” Ez hűs balzsam a sebre. Ez csillapít és gyógyít. Ettől világosodni kezd az éjszaka.

Minden más vigasztalás elfogadhatatlan és bántó azért, mert csak fokozza bennünk azt az érzést, amitől éppen szabadulni szeretnénk. Kifosztottaknak, szegényeknek érezzük magunkat. Elvesztettünk valamit, vagy valakit, amin vagy akin csüngött a lelkünk s most ásíltva tálong helyén az üresség. Erre azután jönnek a vigasztalók és minden szavukból újra csak a vesztes voltunk tűnik ki. Jóakaratu részvétük is csak azt mutatja, hogy milyen szegényeknek tartanak bennünket és hogy igyekeznek leszállani hozzánk, hogy átérezzék a mi nyomorúságunk mélységeit. Jótékonsági buzgóság az érdeklődésük és minden, amit nyújtanak, alamizsnának tetszik és csak mind jobban érezteti, hogy koldusokká lettünk. Így taszítanak csak mind beljebb éppen abba a kinba, amelyből ki akarnának segíteni.

Mert éppen ettől a lesújtó öntudattól akarnánk megszabadutni! Ez volna az egyetlen vigasztalás. Ha jönne valaki, aki meg tudná magyarázni, hogy fájdalmainkkal nem szegényebbé, hanem gazdagabbakká lettünk! Ha meg tudna győzni arról, hogy az élet iskolájában a szenvedés nem megbukást és ismétlésre való utasíttatást jelent, hanem ellenkezőleg: magasabb osztályba való előléptetést, és nem a szenvedéstől megkímélteknek van joguk fölényesen visszatekinteni a meggyötört szívűekre, mint lemaradtakra, hanem éppen megfordítva! Ha valaki el tudná

hitetni, hogy akárhogy vonaglik és zajg is a szívünk, áldani fogjuk még Istenünket ezekért a fájdalmaikért, mint legszentebb ajándékaiért! Ez vigasztalás volna. Erre le tudnók törölni könnyeinket az orcánkról. Fel tudnók emelni lehanyatlott fejünket, ki tudnók egyenesíteni összegörnyedt testünket. És meggyógyult szívünkben békesség és erő laknék újra. Mert visszakapnók azt a tudatot, aminek hiányába belebetegedtünk, hogy az életünk emelkedik és gyarapszik. Így óhajtozik öntudatlanul is minden fájo szív az igazi vigasztaló után s amikor szembe találkozik Jézussal és meghallja az Ő szavát: „Boldogok, akik simak...”, — akkor ráismer igazi vigasztalójára és el sem akarja bocsátani többé.

Az Ő szavára, erre a boldogmondásra vártunk! Így akarta épen látni kétségbeeső szívünk a szenvedéseket, ahogy Ő látja. Épen azért gyötrődtünk, mert ez a látás olyan lehetetlennek tetszett. Mindenkinek a szavából azt éreztük ki, hogy lehetetlen. S Ő most megmutatja, hogy lehetséges. Valóban, a szenvedésnek hétpecsétés levele, amelyet nem mertünk felbontani, mert azt hittük: ítélet van benne megírva, mely száműzetésünket mondja ki a boldog emberek birodalmából, — most felnyilik és íme, kitüntetésünk királyi oklevelének bizonyul. Az közöltetik benne, hogy besoroztattunk a kiváltságosoknak titkos rendjébe, a beavatottaknak társaságába. Ezentul mi tudunk és látunk dolgokat, amik elrejtettek a többiek elől. Megízlelünk érzéseket, amikről nincs sejtelmünk se a szenvedésen kívül maradtaknak. És részünk van olyan megbízatásokban, amikre teljesen avatatlanok azok, kik előtt nem nyílt meg a fájdalmaik kapuja.

Nem kitaszíttatás, hanem bebocsáttatás; nem

a külső sötétség, hanem a belsőbb, szentebb szentély; nem diszkvalifikáció, hanem újabb kvalifikáció a szenvedés. Megtiszteli Isten azokat, akiket meglátogat vele. „Boldogok, akik sírnak.”

Áldott légy érte, mi Urunk Jézus, hogy ilyen vigasztalást hoztál!

* * *

De miben áll hát az a kitüntető előny, amihez éppen a sírók jutnak hozzá? Mi az a nagy nyereség, ami úgy kipótolja a veszteségüket, hogy még bőséges többlet is marad végül?

„Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.” Ezért? Jól értjük szavadat, Urunk? Magában a megvigasztalásban rejlenék a nyereség, amelynek tudata megvigasztalhat? Amikor viharzik a szivünk a fájdalomtól, Te jössz és azt mondd: „Csend legyen!” és azzal biztatsz, hogy kétségbeesés helyett hálaadással kellene megtelnünk, mert nem veszítettünk, hanem nyertünk. S amikor aztán elcsendesedünk és várjuk, hogy mutasd meg hát azt a nyereséget, amelyért boldog hálát kell éreznünk, Te hallgatsz, hogy helyetted maga a vihar utáni csend beszéljen? Kérdjük Tőled, hogy mi az a nagy áldás, aminek a reménységeért megnyugodhat háborgó szivünk, s Te viszont azt kérded tőlünk, hogy magánál ennél a megnyugovásnál édeesebb áldást izleltünk-e már? Tehát önmagában való érték a megvigasztalódás és a síró embert maga az a tudat kárpótolja vigasztaló erővel, hogy, éppen a megvigasztalódáshoz fogja elsegíteni könnyhullatása?

Elgondolkozunk. És mennél tovább tűnődünk ezen a sajátságos körben forgáson, annál jobban kezdjük érteni, — és a szivünk „igennel” és „amennel” felel rá.

Valóban úgy kell lennie a dolognak. És ez az értelme épen minden fájdalomunknak, hogy a megvigasztaltatáshoz juttat hozzá, amit nem is ismerünk különben. A megvigasztaltatás pedig azért olyan önmagában való érték, — mert Isten van benne. Hiszen minden „boldogmondás” mögött ez az egy nagy ígéret van: — Isten. Azzal kezd az első: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa!” És azzal végzi az utolsó: „Boldogok akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa!” Ami pedig közbül van, a gyöngyfüzérnek minden egyes szeme, mind ugyanezt a fényt csillogtatja más más színben. A mennyek országának a birása — mi más ez, mint Istennek birása? Épen abban különbözik ez a mennyi ország ettől a földi világtól, amelyben mindnyájan kóborlunk és vergődünk, hogy itt elhomályosul előttünk Isten dicsőségének látása, itt az Ő akarata ellen lázadozunk, itt az Ő szeretetétől messze elsodródunk, de ott megjeleníti Ő magát nekünk, legyőzi és igazgatja akaratunkat és keblére von, hogy soha semmi el ne szakithasson tőbbé. Nem hallott még a világ ünnepibb örömhirt, mint amivel Jézus jött: hogy ez az ország elközelített, nem az álmok és ábrándok dolga már, hanem a tapasztalásé és az élvezésé! Isten immár áttört minden akadályt és beáradhat az emberi életbe!

Hány millió féle formában és színben valósul meg ez a nagyszerű lehetőség! Ahányféle az emberi sziv, az életnek folyton változó percei közben, annyiféle élménnyé válik számára ez az Istenbirás. Az égi olvadt arany belesimul a mi életünknek minden redőjébe és hajlásába és úgy válik kifogyhatatlan változatosság szerint megannyi drágasággá. Az

egyik embernél megvilágosodássá, mely eloszlat minden homályt. A másik embernél feladattá, mely véget vet a tespedő tétlenségnek. A harmadik embernél tisztasággá, mely levet magáról minden undok tisztátalanságot. És így tovább.

De akinél vigasztalássá válik! Óh, ha az Isten előveszi a vésőt és úgy faragja, vájja vele a szívünket, hogy jajgatunk és vérzünk bele, — nem hiába teszi! Olyan formát készít, amelyiknek rovásaiban majd legszebb és legcsillogóbb ékességeit öltheti magára az Ő belénk áradó aranya! Mit is tud az Istennek mindenre elégséges kegyelméről az, aki még megvigasztalást nem talált benne! Ugyanaz a kegyelem ez, amelyeket fájdalmaink előtt is ismertünk, óh de milyen más, amióta fájdalmas szívünkkel fogtuk fel!

Ugyebár más annak az egészsége, aki már a halál szélén járt és onnan tért vissza az életbe? Másoknak olyan fel sem tűnő dolog, nem is gondolkodik rá. De őneki a hallottakból való feltámadás, amiért naponkint térdenállva ad hálát. És ugyebár más az a barátság, amelyet ideig-óráig megtépett a félreértés vagy a csalódás, mint az, melynek frige mindig zavartalan volt. Ha egyszer megengesztelődéssé váll a szeretet, nem virágfűzér az többé, amely könnyen elszakadhatna, hanem acéllánc, amivel sem élet, sem halál nem bír már. Csend volt a zivatar előtt is. És csend lett újra, miután kitombolta magát a zugó fergeteg. De milyen más ez a csend. Amaz a csend is hallgatott, talán csak azért, mert nem volt már mit mondania és várta, hogy történjék már valami, ami megszakítja az unott egyhangúságot. Ez a csend hallgat, mert úgy telve van a szíve, hogy el sem tudja mondani titkait és olyan

szentek a titkai, hogy jobb féltékeny hallgatásba rejteni őket.

Ez a vihar utáni csend, — a mély, a gazdag, az áhítatos csend, az Isten csendje, — a megvigasztaltatás. A szívárvány szinpompájától átölelt csend. Ha rohanó, vészes, villámló felhők el nem borították volna a napfényt egyidőre, meg tudta-e volna mutatni dicsőségét *így*?

„Boldogok, akik sirnak, mert ők megvigasztaltatnak.”

* * *

Szinte kedvünk volna elindulni és keresni a fájdalmakat, ha azok árán ilyen csodás áldás birtokába juthatunk. Hadd érjen a szenvedés! Közelebb visz majd Istenhez!

De nem úgy, nem úgy testvérem! Kitüntetésről van szó. Azért nem lehet tolongani. Azt senki ki nem követelheti magának. Azoknak van fentartva, akiknek Isten az Ő kiválasztó kegyelme szerint szánta.

Maradj csak csendesen a magad után, amilyen elindított és igazgat. De majd ha jön a fájdalom órája, — és elkészülhetsz reá, hogy egyszer téged is felkeresnek, — akkor ne féljen és ne riadozzék a szived. Nem romlásodnak, hanem megdicsőülésednek órája ütött. Isten meg akar tisztelni azzal, hogy részt ad néked is az Ő vigasztalásából. Boldog leszel...

Reményeink.

„Jézus Krisztus, a mi reménységünk...”
I. Tim. 1:1.

Nagyobb hibát nem követhetnénk el, mint ha valami fényűző ráadásnak tekintenők életünkben a reménységeinket. Botor tanács volna, amely azt ajánlaná, hogy ne nézzünk a jövőbe, hanem törődjünk a jelennek, hiszen majd ráérünk a jövő képeit festetgetni, ha megbirkóztunk a jelen feladataival. Nem ilyen az életről leválasztható valami a reménység. Ellenkezőleg: az egész életünk szövete a reménység szálaiból szövődik. Akinek már nincs reménysége, annak élete üresen zakatol, mint a szövőgép, amelynek orsóiról leszaladt már minden fonál.

Percről-percre az válik életté bennünk, ami azelőtt még a jövőben előttünk lebegő reménység volt. Mint ahogy a fényképező lemez érzékeny rétegébe belevésődnek a lefényképezett tárgyának vonalai és foltjai s azután a sötét kamra bűvös fűrdőjében előjönnek, kiütköznek és alakot öltenek: úgy vésődik bele az életünk mélységeibe minden kép, amelyre reászegeztük reménységünk tekintetét és napról-napra nem is történik azután más velünk, mint hogy az élet kilúgozza belőlünk a maga vegyszereivel ezeket az eltemetett képeket és egy szép napon mindenki leolvashatja rólunk a mi nyilvánvalóvá vált reménységeinket. Nem mondom, hogy a megvalósult reménységeinket. Mert hiszen amilyen

közös vonása mindnyájunk életének az, hogy reménykedünk, olyan közös vonása az is, hogy sok reményünkben csalódunk. Az a csodálatos különbség van a fényképező lemez és az emberi élet között, hogy amazon mindig negativumok jelennek meg, emezen hol negativumok, hol pozitívumok. Ott, ami fényes fehérség volt a tárgyban, sötét folt lesz a képen, ami pedig tompa árnyék volt a tárgyon, áttetsző világos hely lesz a képen. Emitt, az emberi életben, megtörténik, hogy ami fényes reménység volt a jövő látomásaiban, ugyanolyan fényes siker és boldogság lesz a megvalósuló tapasztalásban, de megtörténhetik az is, hogy ami fényes reménységgént csillogott a szemünk előtt, az életünkben a legsötétebb kudarcok és kiábrándulások foltjait fogja maga után hagyni. De akár így, akár úgy — a reménységeink fognak megtetszeni. Nézd meg egy ember életében akár azt, hogy mit ért el, akár azt, hogy mi vált számára elérhetlenné; figyeld meg akár azt, hogy milyen győzelmeknek és áldásoknak ujjong a lelke, akár azt, hogy milyen bukások vagy csapások miatt jajong érzékenyen a szíve: mindenképpen kiolvashatod az életéből, hogy mik voltak a reménységei, amik után futott.

Mindennél súlyosabb kérdés tehát az ember számára az, hogy milyen reménységei vannak? Amikor véghez visszük magunkban ezt a vizsgálódást, hallgassuk meg egy nagy reménykedőnek, Pál apostolnak a szavát. Egy levelének az elején, a szokásos címzés közben, szinte észrevétlenül ejt el egy-két szót, ami elárulja az ő reménykedésének titkát. Megnevezi magát, a levél íróját, mint Jézus Krisztus apostolát, akit bizonyos rendeléssel állított ebbe a móltóságba és munkába az ő isteni Ura és miért, miért nem.

hozzá teszi Jézus Krisztus említésekor ezt a meghatározását az Ő személyiségének: „a mi reménységünk”. Pál apostol számára tehát minden reménység egybefoglaltatást nyert és megszemélyesülést kapott Jézus Krisztusban. Mint a gyújtópontban ezernyi fényes sugár, úgy egyesült az apostol számára minden, amit csak remélt, egy vakító, tüzes, lobbot vető pontban, az ő Urában, a Jézus Krisztusban.

Nem irigylésre méltó ember-e az, aki ilyen tömören, szinte egy szóban meg tudja mondani, hogy mi az ő reménysége? Az ilyen világos, kurta beszéd, amilyennel itt az apostol tengernyi titkát el tudja árulni az ő életének, nem pillanatok műve. Sok töprengésből, lelki harcból, önvizsgálatból, életszemléletből szűrődött le, mint ahogy egy hordónyi fővenyből végül is, amikor minden mellékeset és hasznavehetetlent elmosott a víz, hátramarad az aranymosó vályujában a picinyke arany szemcse. Itt már nincs bizonytalanság, határozatlanság, tapogatódzó, kertelő beszéd. Csak tiszta, érett bizonyosság: „Jézus Krisztus, a mi reménységünk”.

És nem parancsol-e tiszteletet, nem hivat-e tanulékonyságra az apostollal szemben maga az, hogy ő már csak egy reménységről, a reménységről beszél? Ez az, amit mindnyájan keresünk! Van százféle csillogó, biztató reménységünk, amiért dolgozunk, áldozunk, kitartunk. Egyszerre is szertehuzzák a szívünket, egyik erre, másik arra. Azután meg hogy változtatjuk őket! Ma ez a remény bűvöl el, holnap már másik ejt meg káprázatával! Nekünk nem ez az aprópénz kell! Egy összegben szeretnők megkapni a reménység ajándékát. Egy nagy látást szeretnénk látni magunk előtt, hogy az egész életünk annak eléréseért való futás legyen. Enélkül széthullanak az

esztendeink és a napjaink. Csak egy reménység teszi igazán életté az életünket. Pál ezt az egy reménységet találta meg. Voltak neki is reménységei, kisebbek, nagyobbak, hosszabb vagy rövidebb időre szólóak. De azok mint megannyi erecske vagy folyó, megfutva a maguk pályáját, egy nagy folyamnak a vizét táplálták és abból szakadtak ki újra, a folyam pedig sodorta tova az apostol életét a beteljesülés tengere felé.

Nézzük meg hát közelebbről ezt az ő reménységét. Mit jelent az, hogy Jézus Krisztus volt az ő reménysége? Megértjük, ha kissé elemezzük, hogy maga a reménység micsoda?

* * *

A reménységben elsősorban is mindig valamilyen kívánság szólal meg. Hiába integet felém valami a jövődből akármilyen bizonyosan, nem fogom azt mondani, hogy reménykedem benne, ha nem ígér nekem olyasmit, ami számomra értékes és ami felém már előre repdesnek vágyaim. Ha veszedelmes, akkor félni fogok tőle. Ha közömbös, akkor számítani fogok rá. Ha kíváncsi, akkor reménykedni fogok benne.

Ha Jézus Krisztusban foglaltatott Pálnak minden reménysége, akkor ez azt jelenti elsősorban, hogy Őbenne látta a legfőbb jót, aminek az elnyerését csak kívánhatta. Ezzel tehát egy csapással eloldja magát az apostol azoknak népes társaságától, akikre nézve az a legfontosabb kérdés az életben, hogy mi fog történni velük és elindul azoknak jóval elhagyatottabb útján, akiket az érdekel, hogy mi lesz öbelölük. Mi csatlakozunk hozzá, mert igazat adunk neki. Hogy mit adhat a világ, és hogy fog velünk banni, afelett végeredményben nincs hatalmunk

ugyse. Hogy mi mit adunk a világnak és hogy foglalunk állást vele szemben: ez a mi igazi kérdéseink területe. Itt vívhatunk csak ki igazi győzelmeket és itt érhetnek csak végzetes vereségek. Mi lesz hát belőlünk, mivé fogunk fejlődni, mifajta lélekke válnunk, — mi is ezt kérdezzük Pállal együtt mindenekfelett.

„Jézus Krisztus a mi reménységünk”, mondja ő és ezzel azt vallja, hogy Őbenne ismerte fel azt az életet, amit mindenekfelett el szeretne sajátítani. Nem ismer nagyobb nyereséget, ment Őhöz hasonlóvá lenni és az ut végén, bármennyi harc és kín várjon is rá, az lesz majd legdicsőbb jutalma, ha egészen átalakulhatott az Ő képére.

Itt voltaképen nem is igen lehet helye vitának. Hogy az emberi életnek szebb, tisztább, tökéletesebb képét senki sem tárja fel, mint Jézus Krisztus, azt legalább a lelke mélyén mindenki elismeri. Olyanok is, akik ellene fordulnak sok Őróla elhangzó bizonyosságtételnek, hitetlenek, tagadók, gunyolódók, lerakják előtte tiszteletük hódolatát, amikor az Ő emberi jellemének eszményi voltáról van szó. Ha olyanokká tudnánk lenni, mint Ő! — ez a vágy ott él bennünk is. Ha pedig a nagy hitetlenekhez fordulunk, ott meg épen megerősítést nyer Pál apostol óhajtozása. Az egyikük fennen hirdeti, hogy az Evangéliumokban megrajzolt Jézus Krisztus sohasem élt. De amikor megkérdezzük tőle, hogy hogyan születhetett tehát meg ez az egyedülálló alak, akiről elragadtatással beszéltek és irtak az apostoli kor emberei, — akkor ez a válasza: Volt egy kivételesen megáldott nemzedéke az emberiségnek, amelynek a lelkében egybe találkozott mindaz, ami nagyszerűt, felemelőt, lelkesítőt csak valaha is álmodtak e földön emberek és

ez az álomkép, amely megszületett e kivételes kor-szak képzeletének méhében — Jézus Krisztus. Nem valóság, ugymond, de csak azért nem, mert sokkal szebb, semhogy valóság lehetne ebben az átokverte világban. Vagy ott van egy másik nagy hitellen, aki már egyenesen hibákat keres Jézus Krisztusban és azzal vádolja, hogy rossz tanácsadója, kátyúba vezetője volt az emberiségnek az Ő élete példájával. Majd ő, ugymond, ad az embernek ideált, aki felé kíváncsozzék és fejlődjék az emberiség. De amikor megnézzük a képet, amit elénk fest és számon vesszük azt, ami abban valóban fölemelő, ami nem állatias és erőszakos, hanem nemes és dicsőséges, azt látjuk, hogy mind a Jézus Krisztus alakjából ellopott vonások.

Amióta Ő itt járt a földön, nem lehet magasabb, kíváncsabb eszménye az emberi életnek. Benne megálmodtuk egyszer a magunk tökéletességét. S azóta egy igazi óhajításunk lehet csak: Ő belőle mennél többet elsajátítani, úgy gondolkozni és érezni, szólni és cselekedni, szenvedni és örülni, küzdeni és békülni, mint Ő. Ha abban reménykedhetünk, amiben te, Pál, hogy elváltozunk Őhöz hasonlóakká és a magunk élete el fog egyszer tűnni az Ővében, akkor érdemes élnünk!

* * *

De lehet-e benne valóban reménykednünk?

Mert hogy reménység legyen valami, ahhoz nem elég a kívánság. Minden igaz reménykedésben van valamelyes bizonyosság is. Ha reménykedem valamiben, akkor tudom, hogy az nem képtelenség, lehetetlenség, hanem értelmes, észszerű lehetőség. Az igazi reménység mindig bizonyos tudáson alapszik, a tudás pedig tapasztalásokon. Előre néz a

reménység, de azért, mert a háta mögött érzi az önmaga igazolását. Télviz idején, amikor nap mint nap ereszkedik alá a köd, a hó, az eső, nem úgy beszélünk a holnapi napról, mint ahogy a ragyogó nyári napokban szoktunk. Akkor „reméljük”, hogy szép időre virradunk s aszerint készítjük is el másnapi uti terveinket, mert emberemlékezet óta abban az évszakban napfényes napok szoktak lenni. Még a fellegek közé felszálló gépmadárnak is, hogy megkapaszkodhassék szárnyaival a levegőben, szüksége van arra, hogy előbb idelenn, a földön futamodjék neki. És nincs az a merészen szárnyaló reménység, ha valóban reménység és nem csak álmodozás, amelynek ne volna szüksége a tapasztalás szilárd földjére a nekilendülés végett.

Szeretnénk lenni, mint Jézus Krisztus. De lehet-e? Arra való-e az Ő élete, hogy bennünk kiábrázolódjék? Arra valók vagyunk-e mi, hogy hozzá áthasonoljunk? És arra való-e ez az egész világ, hogy itt emberek krisztusiakká váljanak? Minek alapján reménykedhetünk Jézus Krisztusban?

Ezeket a kérdéseket nem csak azért vetjük fel, mert épen elméletileg ilyesmit is lehet kérdezni. Ezekben benne zúg és zokog minden keserűségünk, fájdalmunk és szégyenünk. Ezeket azért kérdezzük, mert jól ismerjük azt a világot, amelyben élünk és jól ismerjük önmagunkat.

Ha valaki azt mondaná nekünk: nézzétek, Jézus Krisztust azért küldötte el közénk valami kegyetlen égi hatalom, hogy a Tantalusz kinjaival gyötörjön meg bennünket, hogy a szemünk elé tartsa a mi igazi életünket s azután emésztlessen bennünket azzal a kárhoyattal, hogy óhajtjuk ezt az életet, de soha, örökké, el nem nyerhetjük, — ha valaki így

beszélne hozzánk, milyen könnyen hitelt szerezhetne szavainak! Hiszen úgy tűnik fel, mintha minden inkább lehetne reménységünk, csak épen nem Jézus Krisztus. Mintha ebben a világban minden arra esküdött volna össze, hogy ne engedje itt megfogamzani, kifejlődni, boldogulni a krisztusi életet. Indulj el más utakon, és tapsolni fog az elismerés, biztatni fog a jutalom, csábítani fog a siker. De indulj el Jézus Krisztus nyomán, — hogy felhorkan az elcsodálkozás, hogy össze súgnak-búgnak a gáncsvetők, hogy kalapácsolják már a keresztet! Ilyen a világ kívül. S óh milyen vagyok én — itt belül! Hamarabb ki lehetne faragni habarcsból a Laokoon szobrát, minthogy az én gondolataim, indulataim, hajlaim anyagából krisztusi élet álljon elő! „Jézus Krisztus a mi reménytelenségünk” — ez jobban hangzanék.

Mindezt tudta, átélte, mélyebben, mint bárki más, Pál apostol és mégis Jézus Krisztus maradt a vágyainak célpontja, mert ugyancsak Őbenne megkapta a másik dolgot is, ami reménységgé teszi a vágyat: a bizonyosságot. „Jézus Krisztus a mi reménységünk”, azért is, mert Ő a mi garanciánk. Beszélhet akármit a világ s a magunk lelke, Jézus Krisztus hatalmasabban beszél. Záporozhatnának reánk ezrével a benyomások, a tapasztalatok, amelyek alapján nem realis dolog Ő utána futnunk nekünk ebben a világban: a végső valóság mégis az, ami Őbenne tárul fel ugyanannyi áldott tapasztalásunkban és ez a valóság Isten, a mi Atyánk. Ezt ismerte meg Ő benne Pál apostol s ezért reménykedett Ő benne.

Pedig ő még csak uttörő volt az Isten feltárt kegyelmi világában. Azóta milliónyi népvándorlás

indult meg az első kitaposott nyomokon. S ami hír-
 Ő hozott, azt megszámlálhatatlanul sokan igazolták.
 Micsoda mult halmozódott fel Pál óta a mi szá-
 munkra! Évezredek át embermilliók tapasztalatai!
 Egyértelműleg úgy vallják, hogy Jézus által megtat-
 lálták a mindenható Atyát, aki ha velünk, hiába el-
 lenünk az egész világ, és a kegyelemnek Istenét,
 aki éppen ilyen bűnös embereket vált meg, hogy meg-
 dicsőítse magát bennük, mint mi. Ne lehetne-e a
 mi számunkra is önmagának elégséges biztosítéka,
 tehát igaz reménység Jézus Krisztus?

* * *

Habozik talán elfogadni szívünk ezt a bizony-
 ságtételt? Szeretnők, ha még világosabban be volna
 bizonyítva, hogy a mi bonyolult földi küzködéseink
 közepette mi Jézus Krisztusba nőhetünk bele?

Nem baj. Annál inkább „Jézus Krisztus a mi
 reménységünk”, mondja Pál apostol. Mert hiszen nem
 is reménység már az, ami olyan meggyőzően kitere-
 gethető, mint a „kétszer kettő négy”. A reménység-
 ben, ha még oly erős bizonyosságon nyugszik is, min-
 dig van valamelyes titokzatosság is. Hogyne volna,
 — hiszen a jövődre vonatkozik, a bizonytalanságok,
 kockázatok, ismeretlenségek előttünk elterülő biro-
 dalmára! Az igazi reménységet nem lehet úgy be-
 bizonyítani másoknak, hogy ők is kénytelenek legye-
 nek remélni. És pedig azért nem, mert mi sem azért
 reménykedünk benne, mintha nekünk bebizonyították
 volna. Hát miért? Azért mert kényszerítve vagyunk
 rá. Az igazi reménység nem szolga ám, akit magunk
 elé parancsolhatunk és vállatára foghatunk, hogy
 adjon számot magáról. Ur az, hatalmas ur, aki szí-
 vesen feltárja előttünk okait és érveit, de csak addig,
 amíg jónak látja, azután pedig bezárkózik előttünk

és parancsokat osztogat. Hatalmában tartja szívünket és szolgáljuk tovább akkor is, amikor az értelmünk számára megfoghatatlan.

Tiket hordoz magában a reménykedő ember, mint ahogy szive alatt magzatát hordja az édesanya. Megfogamzott benne a jövődőnek egy-egy ígérete s ő nem tehet másként, rendelkezésére áll annak szive minden dobbanásával, míg egykor eljön a beteljesülés napja. Semmi sem ismerősebb számunkra, mint a reménységeink. Magányos óráinkban, amikor senki sem figyel, velük folytatjuk legmeghittebb társalkodásainkat. Együtt szövögetjük terveinket. Egymásra mosolyogva örülünk annak, hogy egymáséi vagyunk. De ugyanakkor nincs rejtelmesebb dolog sem, mint a reménységeink. Hiszen voltaképen nem is láttuk még az orcájukat! Mi lesz belőlük, ha napvilágra jönnek majd? Milyen meglepetéssel fognak szolgálni? Annyi kérdés, amire mind nincs felelet. És mégis reménykedünk, "javíthatatlanul".

Megcsufolja a reménységünket másoknak gunyos, lemondó kétsége? Hallgatunk és tovább reménykedünk. Lebeszélnek a legjobb akaratú barátaink is? Nem hat ránk a szavuk, — reménykedünk. Keresztül állják utunkat ellenséges körülmények hegyei? A szívünk elszorul, — de reménykedünk. Hajótörést szenvedünk a zivatarban és mindenünket elnyelik a habok? Már-már lemondunk és fáradt ujjaink leválnának a reménységről, melyet görcsösen szorongattak utolsó kincs gyanánt s akkor észravn vesszük, hogy nem is mi tartjuk a reménység palánkját, hanem az tart minket mérhetetlen mélységek felett — és mindenek ellenére is reménykedünk. A reménységben az életöszlön szólal meg, amellyel nem igen lehet vitatkozni. Azért olyan nagyhatalom a reménység.

Amikor Pál apostol azt mondja, hogy „Jézus Krisztus a mi reménységünk”, akkor erről is, talán mindenek felett erről beszél. Mert akármennyire magyarázná is az ő reménységét, végül mégis csak bevallaná, hogy önmaga előtt is titokzatos az egész ügy. Bizvást tudja, hogy az ő élete egykor átváltozik a Jézus Krisztus dicsőségéhez hasonlatossá. De hogy milyen lesz az, hogy megy az végbe és miképen lehetséges — arról ne kérdezősködjünk. Ezeknek a kérdéseknek mélyén vagy kápráztató fényesség, vagy mélységes homály van, semmikép sem láthat bele a szem. Ha Pál reménysége mégis Jézus Krisztus, az azért van, mert maga Jézus Krisztus kényszeríti őt erre a reménységre. Titokzatosan, ellenállhatatlanul megszállotta a szívét és uralkodik felette. Megragadta és nem eresztí többé el. Hatalmában tartja és nem engedi meg neki, hogy ne reménykedjék. Vezetés alatt áll Pál. Se jobbra se balra nem térhet le az utról, csak előre mehet.

Mennyi csillogó más reménység kínálkozik, könnyebben elérhető, többekkel megosztható! De neki meg van szabva az utja. Mennyi szakadékon, szirten, ingoványon, rengetegen kell átvágnia magát! Ő mindebből mintha semmit se látna, érezne, a célnak bővölete alatt áll és megy-megy tovább. És amikor eléri a sötét kárpithoz, amelynél mások úgy megtorpannak, mert hátha sötét mélység tátong mögötte, Pál ott sem fog megremegni, mert hangzik a fülébe a régi ismerős hang, egy lépés még és a kárpiton túl szemtől-szembe láthatja már titokzatos Urát, eddig láthatatlan Vezérét, „Jézus Krisztust, az Ő reménységét”.

Ezért van az, hogy nem Jézus példájáról beszél, amelyre reménysége irányul. Nem is Jézus megváltó munkájáról, melyre reménységét alapítja. Hanem ma-

gáról Jézusról, az előről, a személyesről, akiből reménysége táplálkozik.

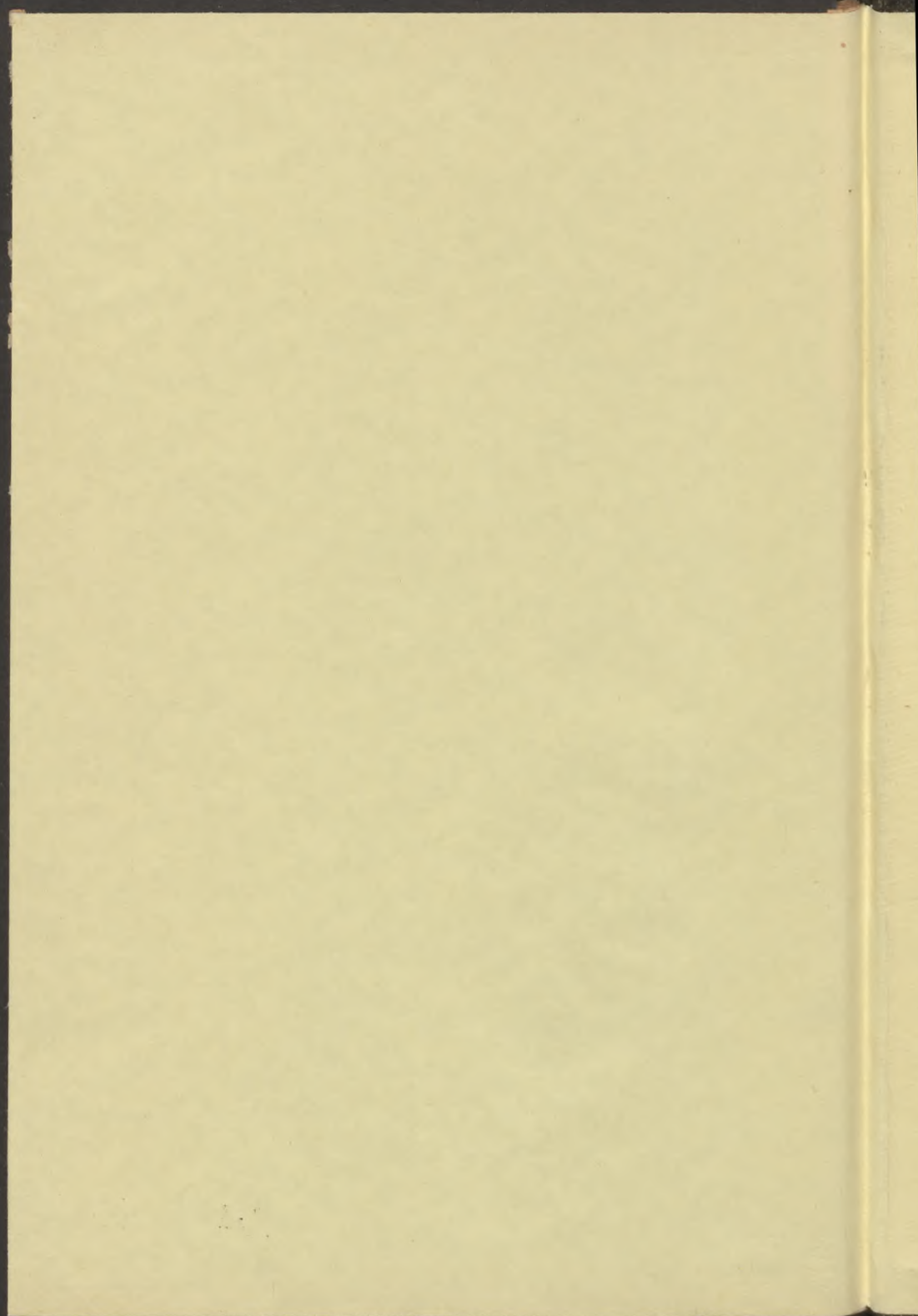
* * *

Kis csalódásokat ki lehet heverni. Azok letördelt galyacskák csak a reménység fájáról. De jaj, ha kidől a törzse és sárba temeti egész koronáját! Nem is él már az, csak járó-kelő kísértet, aki az életben magában csalódott. De Pál apostol óta még senki se jutott erre a sorsra, akinek Jézus Krisztus volt „a reménysége”.

e-

elt
öl
él
á-
ott
y-

1974 APR 17

